

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ АУДИТОРЫН  
ОРЛОГЧ



ГАЗРЫН ТОСНЫ САЛБАРТ БҮТЭЭГДЭХҮҮН ХУВААХ ГЭРЭЭГЭЭР ХАЙГУУЛЫН ҮЙЛ  
АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛСАН ГЭРЭЭЛЭГЧИЙН НИЙТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ, ӨРТӨГ  
НӨХӨГДСӨН БОЛОН НӨХӨГДӨХ ЗАРДЛЫН ХЭМЖЭЭ, ГАЗРЫН ТОСНЫ ЭКСПОРТ,  
БОРЛУУЛАЛТЫН ОРЛОГЫН ТООЦОО, ХУВААРИЛАЛТАД БАТАЛГААЖУУЛАЛТ ХИЙХ  
АУДИТАД ЗӨВЛӨХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ АВАХ ШИНЖЭЭЧИЙН **АЖЛЫН ДААЛГАВАР**

2023 оны 03 дугаар сарын  
03-ны өдөр

Дугаар *УА-АТ/*  
*2023-09*

Улаанбаатар  
хот

**Ажлын зорилго:** Газрын тосны салбарт бүтээгдэхүүн хуваах гэрээгээр 2021 онд хайгуулын үйл ажиллагаа явуулсан гэрээлэгчийн нийт хөрөнгө оруулалт, өртөг нөхөгдсөн болон нөхөгдөх зардлын хэмжээ, газрын тосны экспорт, борлуулалтын орлогын тооцоо, хуваарилалтад баталгаажуулалт хийх аудитыг гүйцэтгэж, гэрээлэгчийн газрын тосны бүтээгдэхүүний борлуулалт, бүтээгдэхүүн хуваалт, өртөг нөхөгдөх зардлын тайланг Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ, Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжид заасан шаардлага, шалгуурыг ханган, үнэн зөв тайлагнасан эсэхэд дүгнэлт өгөхөд оршино.

**Ажил гүйцэтгэх хугацаа:** 2023.4.01-2023.7.01

**Байршил:** Үндэсний аудитын газар

### НЭГ. ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.3, 17 дугаар зүйлийн 17.1-д заасан бүрэн эрхийн хүрээнд Газрын тосны тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.2, 37.3 дахь хэсэгт заасны дагуу Үндэсний аудитын газар (цаашид “захиалагч” гэх) Монголын алт ХХК, Петроматад ХХК, Жи Өү Эйч ХХК, Петровис ресурс ХХК, Метангаз ресурс ХХК, Тэлмэн ресурс ХХК-ийн 2021 оны батлагдсан төлөвлөгөө, төсвийн дагуу хийж гүйцэтгэсэн ажил, нийт хөрөнгө оруулалт, өртөг нөхсөн болон нөхөгдөх зардлын хэмжээ, газрын тосны экспорт, борлуулалтын орлогын тооцоо, хуваарилалтад аудит хийж баталгаажуулна.

### ХОЁР. ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛ, ҮҮРЭГ

Аудитыг гүйцэтгэх хуулийн этгээд нь Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан аудитын төлөвлөгөөний дагуу ажлын даалгаварт заасан ажлыг журам, АДБОУС болон холбогдох бусад баримт бичигт нийцүүлэн цаг хугацаанд нь чанартай хийж гүйцэтгэх үүрэгтэй.

Ажлын зорилтын хүрээнд Үндэсний аудитын газар, Ашигт малтмал, газрын тосны газар, Монголын алт ХХК, Петроматад ХХК, Жи Өү Эйч ХХК, Петровис ресурс ХХК, Метангаз ресурс ХХК, Тэлмэн ресурс ХХК-иудын ажлын байранд тус тус ажиллаж компанийн холбогдох үйл ажиллагааны баримт материалтай танилцана. Бэлтгэсэн ажлын баримт материалд тулгуурлан ажлын даалгаварт тусгасан ажлыг гүйцэтгэж, аудитын гүйцэтгэлийн болон тайлагналын үе шатны дэд тайлан бэлтгэнэ. Үүнд:

1. Гэрээлэгчийн Газрын тосны салбарт бүтээгдэхүүн хуваах гэрээний дагуу 2021 онд хайгуулын үйл ажиллагаа явуулахад оруулсан нийт хөрөнгө оруулалт, өртөг нөхсөн болон нөхөгдөх зардлын хэмжээ, /хайгуулын үеийн өрөмдлөгөөр газрын тос гарсан тохиолдолд экспорт, борлуулалтын орлогын тооцоо, хуваарилалт/ тоо хэмжээг тус тус баталгаажуулна.

*Гүйцэтгэх ажил:* Монголын алт ХХК, Петроматад ХХК, Жи Өү Эйч ХХК, Петровис ресурс ХХК, Метангаз ресурс ХХК, Тэлмэн ресурс ХХК-иудын 2021 оны хайгуулын үе

гүйцэтгэсэн ажлын тоо хэмжээ, анхан шатны баримт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайланд тулгуурлан МУЗГ-ын 2019 оны 178 дугаар тогтоолын 2 дугаар зүйлийн 2.1. "Гэрээлэгч, эсхүл оператор компанийн гүйцэтгэж байгаа хайгуул, бүтээн байгуулалт, олборлолтын үйл ажиллагаа, татан буулгалттай холбогдон гарсан дор дурдсан зардлыг өртөг нөхөгдөх зардалд тооцно" гэж заасны дагуу зардлын данс тус бүрд баталгаажуулалт хийнэ. Үүнд:

АМГТГ-аас хянан, шалгаж дүгнэлт гаргасан Гэрээлэгчийн өртөг нөхөгдөх зардлын дүн:

- Нийт хөрөнгө оруулалт;
- Өртөг нөхсөн болон нөхөгдөх зардлын хэмжээ;
- Хасагдах зардал;
- Нийт нөхөгдөх зардал;

Протокол, хайгуулын өдөр тутмын мэдээ, мэдээлэл, анхан шатны баримт, гаалийн мэдээлэл зэрэг санхүүгийн баримт материалуудыг ашиглан дараах ажлыг гүйцэтгэнэ. Үүнд:

- Монголын алт ХХК, Петроматад ХХК, Жи Өү Эйч ХХК, Петровис ресурс ХХК, Метангаз ресурс ХХК, Тэлмэн ресурс ХХК-иудын борлуулалтын орлогын журналыг нэхэмжлэх, дансны хуулгатай тулган шалгах;
- АМГТГ-аас хайгуул, экспортолсон газрын тосны хэмжээ, боруулалтын орлого бүрдүүлэлт зэрэгт хяналт тавьсан эсэхийг тулган шалгах.

2. Хайгуулын үйл ажиллагаатай холбоотой хөрөнгө оруулалтын зардал, өртөг нөхөгдөх зардлын тайланг баталгаажуулна.

Гүйцэтгэх ажил:

2.1. Хөрөнгө оруулалтын зардал: Хайгуулын ерөнхий төлөвлөгөө, жилийн ажлын хөтөлбөр, төсөв, гүйцэтгэл, өртөг нөхөгдөх зардлын тайланг анхан шатны баримттай тулган шалгана. Үүнд:

- Анхан шатны баримтын шалгалт хийх;
- Тооцооллыг шалгах;
- Жишиг үнийн харьцуулалт хийх;
- Гэрээний гүйцэтгэл шалгах;
- Асуудлын бүртгэл болон өгсөн маягтын дагуу ажлын баримт бэлтгэж нэгтгэх;
- Дүгнэлтийг нотлох зүйлсээр баталгаажуулж ажлын баримтын бүрдүүлэх.

2.2. Цалин, даатгалын зардал: Жилийн ажлын хөтөлбөр, төсөв, гүйцэтгэл, өртөг нөхөгдөх зардлын тайланг анхан шатны баримттай тулган шалгана. Үүнд:

- Өртөг нөхөгдөх зардлын тайланд тусгасан цалин, даатгалын зардлыг анхан шатны баримттай тулган баталгаажуулах;
- Анхан шатны баримтад тусгасан ажилтнуудын цалингийн тооцооны хүснэгтээс цалингийн тооцоолол, нэмэгдэл, урамшууллын үндэслэлийг давтан тооцоолж, тулган баталгаажуулах;
- Цагийн бүртгэл, ажилд томилсон, чөлөөлсөн тушаал шийдвэрийн үндэслэлийг анхан шатны баримтад үндэслэн тулгах;
- Ажилтнуудын цалингаас Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хууль, Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн дагуу суутгасан хувь хүний орлогын албан татварын болон нийгмийн даатгалын шимтгэлийн суутгалыг тулган баталгаажуулах;
- Шалгагдагч этгээдийн гадаадаас хичнээн иргэнийг хөдөлмөр эрхлүүлэхээр Монгол Улсад оруулж ирснийг холбогдох судалгаатай тулгах, /ҮАГ тус судалгааг Хөдөлмөр, халамж, үйлчилгээний ерөнхий газраас авч өгөх/
- Дээрх шалгагдагч этгээдийн нэр дээр хөдөлмөр эрхлэх зөвшөөрөл авч орж ирсэн гадаадын иргэдийн хөдөлмөрийн харилцаа, цалин хөлсний үндэслэл, татвар, даатгалын харилцаа нь Монгол Улсын хууль тогтоомжид нийцэж байгаа эсэхийг тогтоох;
- Удирдлагын зардалд хамаарах өөрөөр хэлбэл Монгол Улсад түр ажилласан, толгой компанид бүртгэлтэй ажилтнуудад тус компаниас олгосон цалингийн зардлыг өртөг нөхөн зардлаас хасаж тооцох;

- Монгол Улсын болон гадаад ажилтнуудын цалинг тооцож олгож байгаа журам, шийдвэр нь Газрын тосны тухай хуульд хэрхэн нийцэж байгаа талаар тулган шалгаж, дүгнэлт гаргах;
- Асуудлын бүртгэл болон өгсөн маягтын дагуу ажлын баримт бэлтгэж, нэгтгэх.

2.3. Бараа материалын зардал: Жилийн ажлын хөтөлбөр, төсөв, гүйцэтгэл, өртөг нөхөгдөх зардлын тайланг анхан шатны баримттай тулган шалгана. Үүнд:

- Бараа материал болон түлшний анхан шатны баримтыг бараа материалын орлого, зарлагын тайлантай тулгах;
- Бараа материал болон түлшний худалдах, худалдан авах гэрээнд заасан бүтээгдэхүүнийг худалдан авсан эсэхийг тулгах;
- Бараа материал, түлшний зарцуулалтыг анхан шатны баримттай тулгах;
- Бараа материалын бэлэн мөнгөөр хийсэн гүйлгээний баримтыг тулгах;
- Гүйцэтгэлийг батлагдсан төлөвлөгөөний дагуу зарцуулсан эсэхийг тулгах;
- Бараа материал, түлшний зардлаас зориулалт бус зардал гаргасан эсэхийг тулгах;
- Асуудлын бүртгэл болон өгсөн маягтын дагуу ажлын баримт бэлтгэж нэгтгэх.

2.4. Үйлчилгээ /сервис/ болон өртөг нөхөгдөх зардалд тайлагнасан бусад зардал: Жилийн ажлын хөтөлбөр, төсөв, гүйцэтгэл, өртөг нөхөгдөх зардлын тайланг анхан шатны баримттай тулган шалгана. Үүнд:

- Үйлчилгээ болон өртөг нөхөгдөх зардалд тайлагнасан бусад зардлын гүйлгээ бүрийг анхан шатны баримттай тулган баталгаажуулах;
- Үйлчилгээ болон өртөг нөхөгдөх зардалд тайлагнасан бусад зардлын гүйлгээ бүр бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ, холбогдох журам, заавар, харилцагч байгууллагуудтай байгуулсан гэрээний заалтуудтай нийцэж буй эсэхийг тулган шалгах;
- Үйлчилгээ болон өртөг нөхөгдөх зардалд тайлагнасан бусад зардлын гүйцэтгэл батлагдсан төсвийн дагуу эсэхийг тулган шалгах.

3. Гэрээлэгчдийн борлуулалтын орлогын журналыг нэхэмжлэх, дансны хуулгаарх орлогоос Монгол Улсын Засгийн газарт зөв хуваарилсан эсэхийг хянан баталгаажуулах;

Гүйцэтгэх ажил:

1, 2 дугаар ажлыг баталгаажуулсан дүнд үндэслэн ашигт газрын тосыг Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээний дагуу тооцон хувааж, улсын төсвийн орлогыг хугацаанд нь төвлөрүүлсэн эсэхэд тооцоолол хийнэ.

4. Гэрээлэгчийн ажлын жилийн төлөвлөгөө, төсвийг баталж, түүний гүйцэтгэлд хяналт тавьсан эсэхэд дүгнэлт гаргана.

Гүйцэтгэх ажил:

1, 2 дугаартай ажлуудыг баталгаажуулах явцад Ашигт малтмал, газрын тосны газраас гэрээлэгчийн ажлын жилийн төлөвлөгөө, төсвийг баталж, түүний гүйцэтгэлд хяналт тавьсан эсэхийг шалгаж, дүгнэлт гаргана.

5. Гэрээлэгчийн нийт хөрөнгө оруулалт, өртөг нөхсөн болон нөхөгдөх зардлын хэмжээ, газрын тосны экспорт, борлуулалтын орлогын тооцоо, хуваарилалттай холбоотой тайлан мэдээг хүлээн авч, хяналт тавьсан эсэхэд дүгнэлт гаргана.

Гүйцэтгэх ажил:

1, 2 дугаартай ажлуудыг баталгаажуулах явцад Ашигт малтмал, газрын тосны газраас гэрээлэгчийн хайгуулын үе шатны хөрөнгө оруулалт, өртөг нөхсөн болон нөхөгдөх зардлын хэмжээ, газрын тосны экспорт, борлуулалтын орлогын тооцоо, хуваарилалттай холбоотой тайлан мэдээг хүлээн авч, хяналт тавьсан эсэхийг шалгаж, дүгнэлт гаргана.

Аудитын явцад илэрсэн нөхцөл байдалд нэмэлт горим, сорил хэрэгжүүлж болно.

### **ГУРАВ. АЖЛЫН ХАМРАХ ХҮРЭЭ**

Аудитын хүрээнд бүтээгдэхүүн хуваах гэрээгээр газрын тосны хайгуулын үйл ажиллагаа эрхэлж буй Монголын алт ХХК, Петроматад ХХК, Жи Өү Эйч ХХК, Петровис ресурс ХХК, Метангаз ресурс ХХК, Тэлмэн ресурс ХХК-ийн талбайд батлагдсан төлөвлөгөө,

төсвийн дагуу хийж гүйцэтгэсэн ажил, өртөг нөхсөн болон нөхөгдөх зардал, газрын тосны экспорт, борлуулалтын орлогын тооцоо, хуваарилалтын холбогдох тайлан, өртөг нөхөгдөх зардлын тайлан, мэдээ, анхан шатны баримт, шаардлагатай бусад баримтуудыг хамруулна.

### ДӨРӨВ. ХҮЛЭЭГДЭЖ БУЙ ҮР ДҮН, БҮТЭЭГДЭХҮҮН

Аудит гүйцэтгэх хуулийн этгээдийн ажлын гүйцэтгэлээр дараах үр дүнд хүрнэ. Үүнд:

АУДИТЫН ҮЕ ШАТ	Гүйцэтгэл	Хүлээгдэж буй үр дүн
Гүйцэтгэлийн үе шат	Хайгуулын үйл ажиллагаатай холбоотой хөрөнгө оруулалтын зардал, Үйлчилгээ, Бараа материал, Цалин, Даатгал, Оффис, бааз агуулахын зардал, Үйл ажиллагаа, Тээвэр, Борлуулалт, Хуулийн болон холбогдох бусад зардлыг баталгаажуулна.	Зарлагын ажлын баримт, хүснэгтийг шалгагдагч этгээдээр хүлээн зөвшөөрүүлж баталгаажуулсан байна.
	Гэрээлэгчийн ажлын жилийн төлөвлөгөө, төсвийг баталж, түүний гүйцэтгэлд хяналт тавьсан эсэхэд дүгнэлт гаргана.	Жилийн үйл ажиллагааны хөтөлбөр, төсвийн маягтын дагуу төсөв, гүйцэтгэлийг гаргаж, шалгагдагч этгээдээр хүлээн зөвшөөрүүлсэн байна. Төсөв, хөтөлбөрийг хэтрүүлэн болон дутуу хэрэгжүүлсэн, хэмнэсэн арга хэмжээ, зардлын талаар дүгнэлт гарсан байна.
	Гэрээлэгчийн нийт хөрөнгө оруулалт, өртөг нөхсөн болон нөхөгдөх зардлын хэмжээ, газрын тосны экспорт, борлуулалтын орлогын тооцоо, хуваарилалттай холбоотой тайлан мэдээг хүлээн авч, хяналт тавьсан эсэхэд дүгнэлт гаргана.	Төрийн захиргааны төв байгууллагаас хэрэгжүүлсэн хяналтын талаар асуудлын бүртгэлээр хүлээн зөвшөөрсөн дүгнэлт гарсан байна.
Тайлагналын үе шат	Аудитын тайлангийн төсөл боловсруулах, хэлэлцүүлэхэд оролцох.	Өртөг нөхөгдөх зардлын тайлан, орлогын тайлан зэргийг баталгаажуулсан байна. Асуудлын шинжилгээний дагуу аудитын тайлан бичиж, аудитын менежер, газрын захирлаар хянуулж, баталгаажуулсан байна.

### ТАВ. УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

Аудитыг гэрээгээр гүйцэтгэх шинжээч нь тухайн аудитад оролцоход ашиг сонирхлын зөрчилгүй, хувь хүн, байгууллага, албаны болон төрийн нууцыг задруулахгүй гэдгээ бүрэн илэрхийлж, нууцын баталгааг гаргаж, Үндэсний аудитын газрын Санхүү-нийцлийн аудитын багийн бүрэлдэхүүнтэй хамтарч ажиллана.

Тус аудитыг ажлын даалгаврын дагуу гүйцэтгэхээр шалгарсан шинжээч нь захиалагчийг төлөөлөх эрх бүхий албан тушаалтан, аудитын багтай уулзалт, ярилцлага хийх, шаардлагатай асуудлаар нэмэлт тодруулга авч ажиллаж болно.

Үе шатны ажлын явцад бий болсон шийдвэрлэх боломжгүй асуудлыг тухай бүр захиалагч талын холбогдох албан тушаалтанд мэдэгдэнэ.

Аудитын явцад тавих чанарын хяналтыг шинжээч нь өөрийн хүрээнд иж бүрэн гүйцэтгэхээс гадна аудитын явц, гүйцэтгэлийн талаарх мэдээллийг Үндэсний аудитын газарт хүргүүлж, аудитыг нэгтгэн удирдах боломжоор хангана.

### ЗУРГАА. ТАВИГДАХ ШААРДЛАГА БОЛОН АЖЛЫН ТУРШЛАГА

Аудитыг гүйцэтгэх хуулийн этгээд дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

- Баталгаажуулалт, Аудит, Нягтлан бодох бүртгэл, зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх тусгай зөвшөөрөлтэй байх;
- Аудиторууд нь мэргэжлийн ёс зүйн зөрчилгүй байх;
- Үйл ажиллагаа явуулах ажлын байр, техник хэрэгсэлтэй;
- Аудитын багийн гишүүд нь үйлчлүүлэгчийн эрх бүхий аль нэг албан тушаалтантай хамааралгүй байх.

Хүний нөөцийн шаардлага:

- 6-аас доошгүй үндсэн орон тоотой, хугацаагүй эрхтэй мэргэшсэн нягтлан бодогчтой байх;
- Аудитын байгууллагад ажилладаг мэргэшсэн нягтлан бодогч өөр байгууллагад давхар ажил эрхлэх, бусад аудитын хуулийн этгээдэд гэрээгээр ажилладаггүй байх;
- Гэрээгээр гүйцэтгэж байсан бусад ажлын жагсаалт.

Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжийг үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон гэрээ, ажлын даалгаварт заасан ажлыг мэргэжлийн болон чанарын өндөр түвшинд хийж шаардлагатай судалгаа, шинжилгээ, тооцоо, тайлан бусад ажлыг хугацаанд нь үнэн зөв чанартай хийж гүйцэтгэнэ.

**ДОЛОО. ТӨЛБӨРИЙН НӨХЦӨЛ**

Төлбөрийн нөхцөлийг ажлын гүйцэтгэлд үндэслэн гэрээнд заасан нөхцөл, хуваарийн дагуу олгоно.

**Хянасан:**

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН  
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР  Ц.НАРАНЧИМЭГ

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР  Д.ОТГОНБАЯР

**Боловсруулсан:**

АХЛАХ АУДИТОР  Д.ЖАРГАЛСАЙХАН

АУДИТОР  Л.НЯМТӨМӨР

 Ц.БАТСҮХ

 Ц.ЦЭРЭННАМЖИЛ

 Ж.МӨНХТУУЛ